

Légúti megbetegedések Tüdőgyulladás

Dr Németh Ágnes
Semmelweis Egyetem II. Sz.
Gyermecklinika

A LÉGUTAK MEGBETEGÉDÉSNEK TÜNETEI

Légúti kórképek esetén a diagnózis felállításában különösen fontos
a *panaszok és tünetek*

- megjelenésének időpontja
- tartama
- lefolyása, időbeli változása
- a tünetek összekapcsolódása

A : Dyspnoe, tachypnoe

fiziológiás: futást, fokozott fizikai terhelést követően

kóros: szokatlan hangjelenség kialakulása

→→→→ *légúti obstructio*

a, primér: idegentest

bronchitis obstructiva

asthma

b, secunder tüdőgyulladás

tüdőembólia

tüdőoedema

congenitális vitium

Kérdések: tünetek megjelenésének időpontja,

napi ingadozása (pl asthma)

összefüggés fizikai terheléssel

étkezéssel (aspiratio)

testtartással

B: Köhögés, köpet

Kérdések: - napszaki ingadozás : éjszaka (bal szivfél elégtelenség), vagy nappal

- száraz (ingerköhögés idegentest, laryngitis, allergia stb) vagy produktív (asthma, tbc, pneumonia stb)

- a köpet mennyisége, minősége, színe

fekete: szemcsék - környezeti szennyeződés

sárga: magas fvs szám -- bakteriális fertőzés

magas eo szám -- asthma

zöld: bronchiectasia

vörös: haemoptoe

C: Mellkasi fájdalom

- *pleuritis* mellkas mozgásával kapcsolatos, köhögés, helyzetváltoztatás fokozza
- *Catch szindróma* átmeneti, mély belégzéskor jelentkező, spontán szünő fájdalom
- *Tietze szindróma* costochondritis, ízületi fájdalom
- *obes betegek* borda fájdalma a 9. borda a felette lévőre csúszik mély belégzéskor
- *vállövi fájdalom* a pleura diaphragmatica irritációja miatt
- *precordiális fájdalom* mediastinális folyamat, pericarditis, oesophagitis, myocardialis infarctus

D: Megelőző légúti megbetegedések

- megelőző betegség lefolyása, tünetek visszatérése
- megelőző vizsgálatok eredményei (mellkas rtg stb)

E: Allergiás megbetegedések

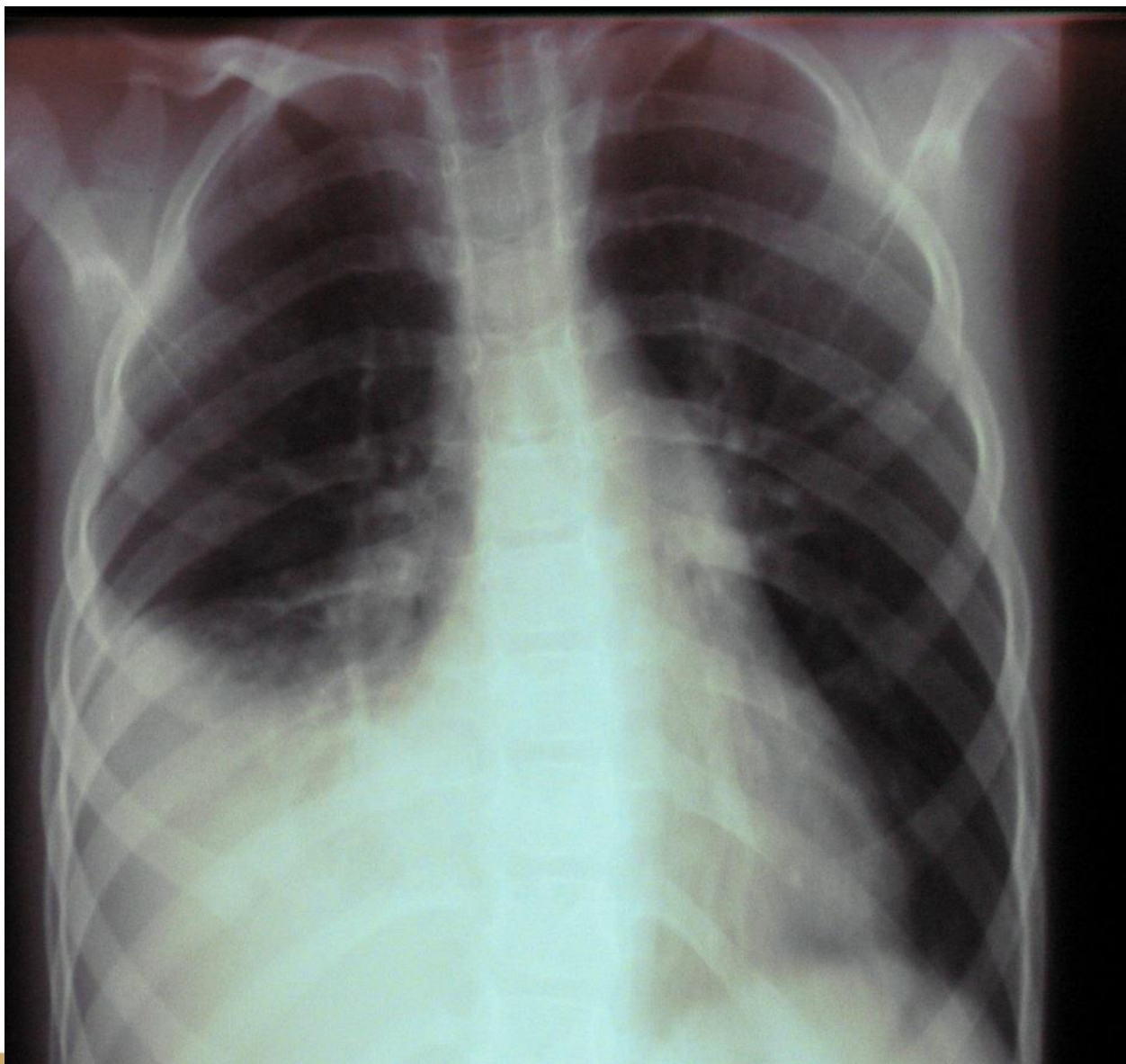
- atópiás dermatitis, ekzema
- rhinitis allergica
- visszatérő hurutos tünetek
- orrdugulás

F: Családi anamnézis

- allergia
- ismétlődő hurutos megbetegedések, sipolással
- visszatérő köhögés (bronchiectasia, tbc stb)

Pneumónia

Pneumonia definíciója

Pneumónia a tüdő alveolusaiban és/vagy intersticiumában, bronchiális illetve peribronchiális részeiben zajló akut, subacut vagy krónikus gyulladás

A pneumoniák osztályozása

- **Eredet szerint:**
  - Vírusos
  - Bakteriális
  - Gomba
  - Egyéb
- **Lefolyás szerint**
  - Akut : Enyhe – Középsúlyos - Súlyos
  - Krónikus
- **Infiltrátum jellege szerint**
  - Lobáris
  - Bronchopulmonalis
  - Interstitialis
- **Klinikai kép szerint**
  - Tipusos
  - Atipusos
- **Akvirálás helye szerint**
  - Területen szerzett: CAP-community acquired pneumonia
  - Kórházban szerzett, nosocomiális: HAP-hospital acquired pneumonia

Etiológia szerinti besorolás

Életkor

0-2 nap

1-14 nap

14 -60 nap

2 hó-5 év

5-18 év **S. Pneumoniae**

Baktérium

Bcsop. Streptococc.

E. Coli, Klebsiella

S. Aureus

Bcsop. Streptococc

S. Aureus

Strept. Pneumoniae

H. Influenzae

S. Pneumoniae

H. Influenzae

S. Aureus

M. catarrhalis

Vírus

RSV,

Parainfluenza

CMV, Adenovírus

RSV, Parainfluenza

Adenovírus

Influenza A, B

Influnza A, B

Egyéb

Chlamydia trachomatis

Ureaplasma urealiticum

Mycoplasma pneum.

Mycoplasma pneum.

Chlamydia pneum.

Chlamydia psittaci

Legionella pneumoph.

DIAGNÓZIS

Anamnézis

- Életkor, epidemiológiai adatok, vaccinatios status, alapbetegség és predisponáló tényezők
- Jelen betegséggel kapcsolatos tünetek, panaszok (láz, köhögés jellege, időtartama, légzési nehezítettség, egyéb tünetek)

Fizikális vizsgálat

- Légzésvavarra utaló jelek , kopogtatási és hallgatózási eltérések
- Egyéb extrapulmonális tünetek: rossz általános állapot, bőrijelenségek, szepszis jelei, hurutos felső légúti tünetek, otitis media, conjunctivitis stb.

Laboratóriumi vizsgálatok

- Akut fázis reakciók (vvt. süllyedés, CRP, kvalitatív és kvantitatív vérkép)
- Kiegészítő laboratóriumi vizsgálatok (Astrup, elektrolitok stb.)

Képképző vizsgálatok

Kétirányú mellkas felvétel, mely szerint az infiltrátum

- *Alveolaris*: egynemű fedettség, aerobronchogramm (ált. bakt eredet)
- *Interstitiális*: peribronchiális rajzolatfokozódás, diffúz, foltos beszűrődések (főleg vírusok, atipusos kórokozók)
- *Bronchopneumonia*: kétoldali aprógócos, periféria felé kifejezetté váló beszűrődések (gyakran bakteriális eredetű) *A kétirányú mellkas rtg. elkészítése jelenleg ajánlott.*

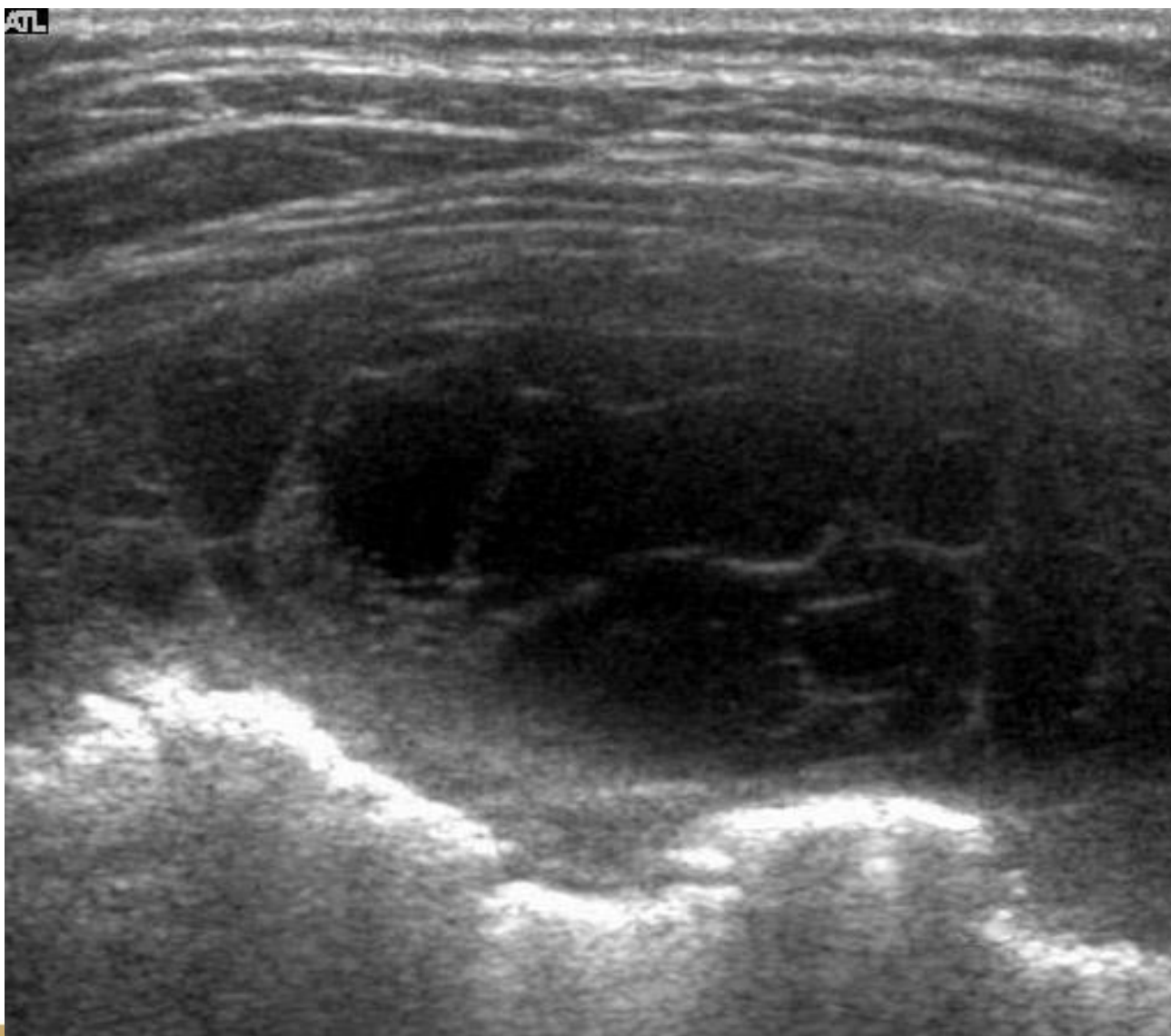
Ultrahang vizsgálat

- Mellkasi folyadékgyülem megítélése, lebocsátás, nyomonkövetés
- Rekeszizom mozgásának vizsgálata

CT, MRI

- Tályogok, mediastinumba terjedő folyamatok, differenciáldiagnosztikai kérdések megítélése, nem rutin vizsgálat

Etiológiai vizsgálatok

típusos bakteriális pneumonia esetén:

- **Mintavétel releváns helyről**
  - Haemokultúra (2-3x)- csak 10-20%-ban pozitív
  - Pleurális folyadékgyülem
  - Bronchoalveolaris lavage (BAL) – nem rutin eljárás
  - Köpet – gyermekkorban ritkán nyerhető megfelelő minta
- **Bizonyító erejű** : ha a haemokultúrából és/vagy egyéb helyről kórokozó baktérium tenyészik
- **Valószínűsíthető**: ha domináns patogén közepes/nagy csíraszámban, Gram festéssel együtt- Streptococc. Pneumoniae esetén
  - **Bakteriális antigén kimutatás** (Latex agglutináció vagy immunelfo)
Specifitás: 100%, szenzitivitás: 50-95%
Vér, pleurális folyadék: *Str. Pneumoniae*, *H.influenzae b*,
B.csop Sreptococcus
Vizelet: *Legionella pneumophila*, *Str. Pneumoniae*

Tipusos bakteriális pneumoniák

- Becsült adatok szerint az összes akut pneumonia **30-40 %-a**.
- Minden életkorban – az újszülöttkort kivéve- vezető kórokozó a ***Streptococcus pneumoniae***.-B csoportú Streptococcus újszülött korhoz kötött.
- ***Staphylococcus aureus*** elsődlegesen ritkán, főleg újszülött korban, immunológiailag károsodottakban fordul elő, Másodlagosan vírus fertőzés talaján minden életkorban előfordulhat!
- ***Streptococcus pyogenes*** (A csop. Streptococc) esetleg invazív infekció részjelenségeként, döntően légúti vírusfertőzés társfertőzéseként jöhet szóba.
- ***Legionella pneumophila*** gyermekkorban ritka.
- ***Bordatella pertussis*** csak 3 hónapos kor alatt, ritkán jelentkezik a védőoltás következtében.
- ***Haemophilus influenzae b*** kóroki szerepe a védőoltás következtében ritka, egyéb szerotípusok vírus fertőzés talaján másodlagosan vagy krónikus tüdőbetegség talaján gyakrabban fordulnak elő.

TERÁPIÁS MEGFONTOLÁSOK

- *Eldöntendő*: otthoni vagy kórházi kezelést igényel
- *Szemponatok*:
- A beteg állapota
- A pneumonia súlyossága WHO kritériumok szerint
  - Enyhe: tachypnoe
  - Súlyos: tachypnoe + dyspnoe
  - Nagyon súlyos tachypnoe + dyspnoe + cyanosis

A pneumonia kezelésének irányelvei

- Az **etiológia hiányában** kezdetben mindig, az esetek többségében végig tapasztalati (empirikus) kezelést folytatunk
- Az **adott korcsoportban** leginkább szóba jövő pathogénekre ható antibiotikumot kell választani
- A választott antibiotikum *in vivo* hatásosságának arányban kell állnia a klinikai kép súlyosságával.
- Amennyiben **releváns helyről kórokozó kimutatása** sikeres volt, az érzékenységi vizsgálatok alapján célzott kezelésre kell áttérni.
- Mivel a *S. pneumoniae* minden korcsoportban jelentős kóroki szereppel bír, a tapasztalati kezelésnek ez ellen a kórokozó ellen hatásos szert tartalmaznia kell
- A *S. pneumoniae* 61%-a érzékeny, 8,6% mérsékelten érzékeny, 30%-a rezisztens penicillinnel szembe (OEK 1999 adatai). A rezisztencia a baktérium ún penicillinkötő fehérje strukturális változásán és nem beta-laktamáz termelésén alapul.

A pneumonia kezelésének irányelvei II.

- A penicillinre mérsékelten érzékeny *S. pneumoniae* törzsekkel szemben emelt dózisban az amoxicillin klinikailag hatásos, valamint egyes II. és III. generációs cephalosporin (cefuroxime, ceftriaxon, cefotaxime)
- A penicillin rezisztens *S. pneumoniae* törzsek a III. generációs cephalosporinokra érzékenyek lehetnek, ritkán kizárólag vancomycinre érzékenyek.
- A hazánkban jelenleg kapható III. generációs orális cephalosporinok *S. pneumoniae* pneumóniában nem javasoltak
- A *H. influenzae* törzsek 15%-a beta laktamázt termel, emiatt beta laktamázzal szemben stabil antibiotikum választandó.
- Az atipusos pneumonia kórokozókkal szemben a makrolid antibiotikumok hatásosak.
- A makrolid antibiotikumok a penicillin érzékeny *S. pneumoniae* törzsekkel szemben hatásos alternatív szerek, a mérsékelten érzékeny törzsekkel szemben változó hatékonyságuk.
- A *H influenzae* törzsekkel szemben az újabb makrolidek hatásosak

Az egyes életkorokban választandó antibiotikumok és dózisok

<u>ÉLETKOR</u>	<u>VÁLASZTANDÓ ANTIBIOTIKUM</u>	<u>NAPI DÓZIS</u>
< 20 nap	Ampicillin	100 mg/kg
	Cefotaxim	100-150 mg/kg
3 hét-3 hónap	Cefotaxim+Erythromycin 200 mg/kg	40 mg/kg
	Cefuroxim	150 mg/kg
4 hónap-5 év	Amoxicillin Amoxicillin/clavulansav	90 mg/kg
	Ceftriaxon	100 mg/kg
	Cefotaxim	150 mg/kg
	Cefuroxim+Clarithromycin	150 mg/kg - 15 mg/kg
5 év felett	Azithromycin,	10 mg/kg
	Clarithromycin+ Cefuroxim	15 mg/kg - 150 mg/kg

Pleuropneumóniák jellemzői

A pneumóniák **20-60%-ban** alakul ki pleurális folyadékgyülem: a mesotheliális sejtek aktiválódását követően neutrophilek szaporodnak fel. Proteinben gazdag folyadék kerül a pleura űrbe, melyet a gyulladáisos sejtek beáramlása követ.

Pathophisiológiai stádiumok:

I. *exsudatív*: 24-48 óra

serosus folyadék, antibiotikum kezelés

II. *fibrinopurulens*: 7-10 nap

növekvő viscositás, drainage

III. *szervülés/felszívódás*: 2-4 hét

nagy viscositás, empyema

Drainage szükséges az esetek 5-10%-ban

Diagnózis

Mellkas rtg: standard felvételen nem mindig észlelhető
(200-500 ml folyadék!)

Mellkas ultrahang: kivételesen érzékeny, már 5 ml
folyadék kimutatása lehetséges

Mellkas CT: alkalmas a tüdő abscessus és a pleura
lemezek differenciálására

Mikrobiológiai vizsgálat:

55-60%-ban pozitív (azonnali leoltás, centrifugálás,
anaerob transzport)

Terápiás lehetőségek nehezen ürülő mellkasi folyadékgyülem esetén

- **Újabb tubus behelyezése:** általában nem effektív
- **Fibrinolytikus terápia bevezetése:** legújabb multicentrikus, kettős vak vizsgálat nem tudta hasznosságát igazolni, akkor javasolt, ha valamilyen ok miatt a thoracosopia nem végezhető el
- **VATS(video asszisztált thoracosopia):** hatásosabb, rövidebb hospitalizációt igényel,, alacsonyabb költségekkel
- **Thoracotomia:** azokban az esetekben, ha thoracosopia elégtelen, vagy ahol indikált de nem lehetséges

A drainage indikációi

Az alapelvekre nézve nincs prospektív study!, a betegség klinikai lefolyása határozza meg a drainage elvégzését

- többszörös elhelyezkedés
- összenyomott tüdőfél
- intrapleurális genny
- előzetes punctio pozitív bakteriológiai eredménye
- antibiotikus kezelés ellenére leukocytosis és láz további fennállása
- egyéb kísérő betegség pl anaemia, hypoalbuminaemia, aspiratio veszélye
- folyadék-levegő szint megjelenése, mely felveti bronchopleurális fistula gyanuját
- UH során belső septatio, fibrin szálak megjelenése
- megvastagodott pleura lemezek- a tüdő összenyomásának veszélye
- A kórokozó virulenciája: *Strep. pyogenes, Sta.aureus, anaerobok, Klebsiella*
- Pleurális folyadék pH 7,3 alatt- empyema kialakulásának veszélye

A parapneumoniás effúzió drainage szükségességének meghatározása

Az állapot összegzése

Evidencia

Drainage, amennyiben

*Genny, tüdő összenyomódás, pozitív HK vagy bakteriológia
Perzisztáló láz/leukocytosis(más ok kizárva)*

Expert vélemény

*Többszörös lokalizáció, intrapleurális levegő/folyadék szint,
Nagy mennyiségű (pl >40% hematix) effusio*

Observational study

Megfontolandó, amennyiben

*Pleurális membrán magvastagodás (0,5 mm), complex loculum,
Virulens kórokozó*

Expert vélemény

*Alacsony pleurális folyadék pH prediktívebb mint a glucose vagy
lactate dehydrogenase*

Observational study

Parapneumoniás folyadékgyülem kezelése

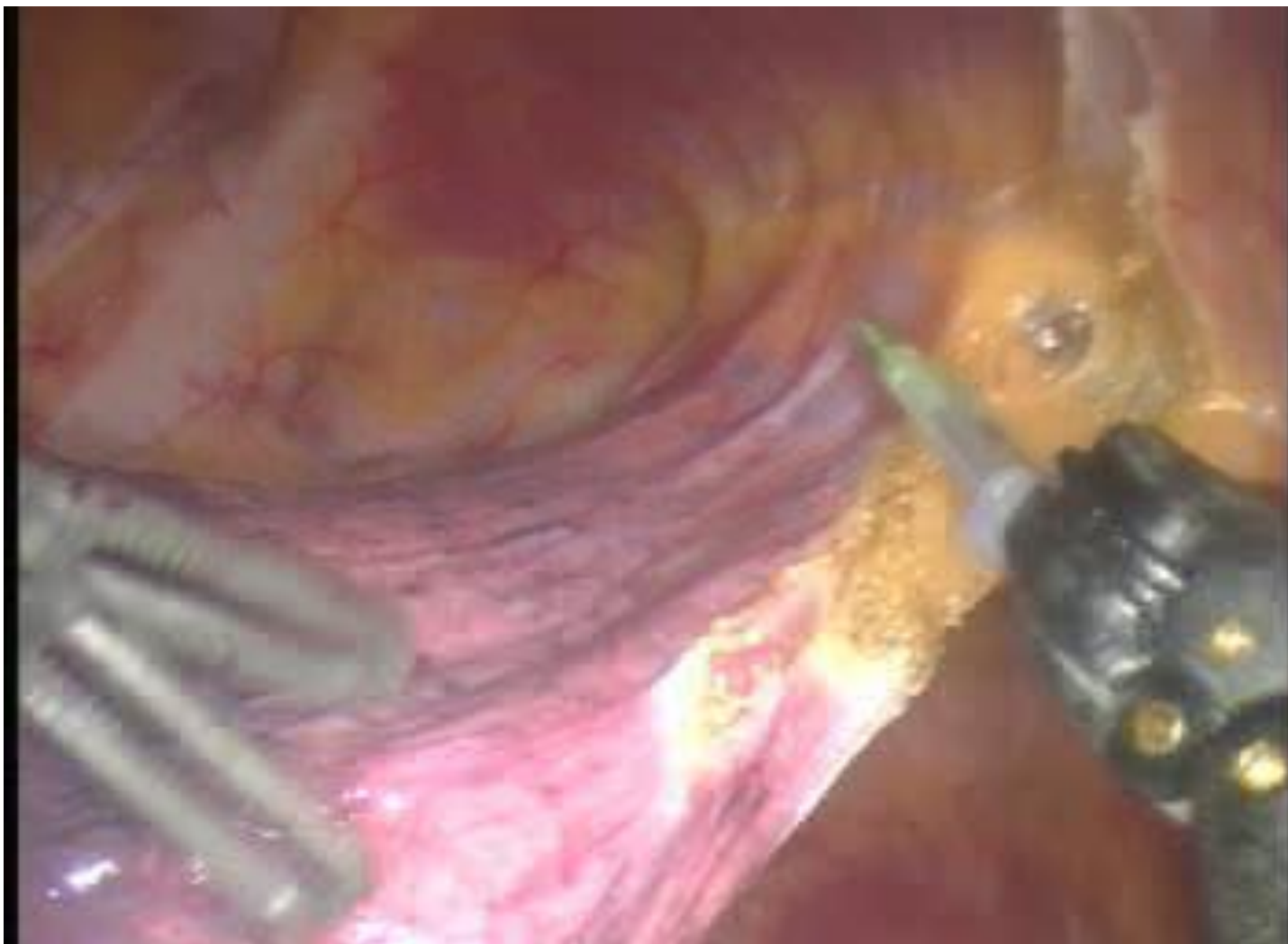
Cél: folyadék eltávolítása
adhaesio oldása
megvastagodott pleurafal felszabadítása

Módszer:

- *Nem szükséges drainage végzése*
- *Therapiás thoracocentézis*
- *Mellkas csövezés, szívás*
- *Fibrinolysis*
- *VATS (Video Assisted Thoracic Surgery)*
  - általános anaesthesiában
  - „medical thoracoscopy” intubáció nélkül
- *Thoracotomia*

A VATS eszközei

Parapneumoniás folyadékgyülem kezelése II.

- Akut bakteriális pneumonia esetén a folyadékgyülem keresendő (C)
- A drainage indikációjának meghatározásakor figyelembe kell venni a pleuraúr anatómiáját, a folyadék mikrobiológiai statusát, és a pH-t (D)
- Az 1-2 súlyossági fokozatban nem szükséges drainage (D)
- Drainage szükséges a 3-4 súlyossági fokozatban (C)
- A 3-4 súlyossági fok esetén csak ismételt thoracocentesis és/vagy folyamatos szívás lehet eredményes a súlyos szövődmények kivédésében (C)
- Fibrinolyisis, VATS és sebészi beavatkozás javasolt beavatkozás a 3-4 súlyossági fok esetén (C)

A VATS esetleges komplikációi

- Hosszabb idejű air leak: 3,2%
- Jelentősebb vérzés: 1%
- Pneumonia, empyema: 1,1%, 0,6%
- Mortalitás 0,5%-nál alacsonyabb

Megelőzés

Aktív védőoltások

- *S. pneumoniae*
    - 23 féle serotipus ellen polysaccharid vaccina
    - 7 féle serotipus ellen conjugált vaccina
  - *H. influenzae b* elleni conjugált vaccina
- Influenza A és B* elleni kombinált polisaccharid illetve conjugált vaccina

Passzív védőoltások

- RSVIG vagy humanizált monoklonális RSV F antitest (palivizumab)